

Sygn. akt III USK 347/21

POSTANOWIENIE

Dnia 16 marca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

Prezes SN Piotr Prusinowski

w sprawie z odwołania M. D.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w O.
o ustalenie ustawodawstwa właściwego,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 16
marca 2022 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w (...)
z dnia 6 października 2020 r., sygn. akt III AUa (...),

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania;

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 6 października 2020 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację M. D. od wyroku Sądu Okręgowego w O. z dnia 31 października 2019 r., oddalającego jego odwołanie od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w O. z dnia 1 marca 2019 r., którą organ rentowy stwierdził, że M. D. podlega ustawodawstwu polskiemu od 1 lipca 2015 r. do 8 stycznia 2018 r. Zdaniem Sądu Apelacyjnego organ rentowy prawidłowo zastosował przepisy i procedurę dotyczącą ustalenia ustawodawstwa właściwego dla wnioskodawcy, przy czym, wbrew zarzutom odwołującego się, sama słowacka instytucja ubezpieczeniowa uznała, że praca ubezpieczonego na terenie tego kraju miała charakter marginalny i odmówiła objęcia go słowackim systemem ubezpieczeń społecznych w spornym okresie. Wobec tego wnioskodawca, mimo formalnego zgłoszenia, nie podlega ustawodawstwu słowackiemu w zakresie ubezpieczeń

społecznych. Skoro praca najemna M. D. na Słowacji miała charakter marginalny, to zgodnie z art. 14 ust. 5b rozporządzenia nr 987/2009 z 16 września 2009 r. nie może zostać uwzględniona przy ustalaniu ustawodawstwa właściwego i tym samym przepis art. 13 ust. 3 rozporządzenia nr 883/2004 z 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego nie znajduje zastosowania do wnioskodawcy.

Skargę kasacyjną oparto na naruszeniu przepisów postępowania mających istotny wpływ na wynik sprawy, to jest art. 378 § 1 k.p.c. w zw. z art. 379 pkt 5 i art. 477¹¹ § 2 k.p.c., a także na naruszenie prawa materialnego: 1) art. 13 ust. 3 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 883/2004 z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zaopatrzenia społecznego w związku z art. 16 ust. 2 i 4 Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia nr 883/2004, 2) art. 14 ust. 5 lit. b rozporządzenia nr 987/2009, 3) art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 987/2009, 4/ art. 6 k.c.

Skarżący wniósł o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazując, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.), a także zachodzi nieważność postępowania (art. 398⁹ § 1 pkt 3 k.p.c.). Powyższe uzasadnia nieprawidłowa ocena Sądu drugiej instancji, iż organ rentowy prawidłowo ustalił, że właściwym dla ubezpieczonego ustawodawstwem w zakresie ubezpieczeń społecznych jest ustawodawstwo polskie, podczas gdy zebrany w sprawie materiał dowodowy potwierdził, że organ rentowy nie wyjaśnił dostatecznie wszelkich okoliczności sprawy. Brak bowiem jakichkolwiek dowodów świadczących o tym, że organ rentowy przeprowadził postępowanie wyjaśniające z instytucją słowacką, w zakresie ustalenia marginalnego charakteru wykonywanej tam pracy. Przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadnia także, zdaniem skarżącego, fakt naruszenia przez Sąd drugiej instancji przepisów procesowych, poprzez pominięcie w postępowaniu sądowym słowackiego pracodawcy jako zainteresowanego w sprawie, a tym samym niedostrzeżenie, że doszło do nieważności powstępowania i nie uwzględnienia tego zarzutu.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Brak jest podstaw uzasadniających przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

W myśl art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona.

Ujęta w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. przesłanka ma miejsce wtedy, gdy zasadność podniesionych w niej zarzutów wynika *prima facie*, bez głębszej analizy prawnej. Dotyczy to więc jedynie uchybień przepisom prawa materialnego albo procesowego, zarzucanym sądowi drugiej instancji, o charakterze elementarnym polegających w szczególności na oparciu rozstrzygnięcia na wykładni przepisu oczywiście sprzecznej z jednolitą i ugruntowaną jego wykładnią przyjmowaną w orzecznictwie i nauce prawa, na zastosowaniu przepisu, który już nie obowiązywał, względnie na oczywiście błędnym zastosowaniu określonego przepisu w ustalonym stanie faktycznym (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 6 listopada 2015 r., IV CSK 263/15, LEX nr 1940571). Oczywiście jest przy tym tylko to, co można dostrzec bez potrzeby głębszej analizy, czy przeprowadzenia dłuższych badań lub dociekań. Zarzucane uchybienia muszą zatem mieć kwalifikowany charakter i być dostrzegalne w sposób oczywisty dla przeciętnego prawnika (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 12 grudnia 2000 r., V CKN 1780/00, OSNC 2001 nr 3, poz. 52; z dnia 22 marca 2001 r., V CZ 131/00, OSNC 2001 nr 10, poz. 156). W rozpoznawanej sprawie skarżący nie zdołał wykazać występowania tak rozumianej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Skarżący we wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania nie wskazał, jakie przepisy zostały naruszone przez sąd, nie przytoczył także odpowiednich argumentów wyjaśniających, dlaczego te przepisy zostały, jego zdaniem, w tak ewidentny sposób naruszone (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 29 maja 2018 r., I CSK 42/18, LEX nr 2508120). Należy zauważyć, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego ugruntowane jest stanowisko, zgodnie z którym wniosek o przyjęcie skargi do rozpoznania i jego uzasadnienie podlegają analizie

na etapie przedsądu, natomiast przytoczone podstawy kasacyjne i ich uzasadnienie oceniane są dopiero po przyjęciu skargi do rozpoznania, w trakcie jej merytorycznego rozpoznawania. Oba te elementy muszą być więc przez skarżącego wyodrębnione, oddzielnie przedstawione i uzasadnione, a dla spełnienia wymogu z art. 398⁴ § 2 k.p.c. nie wystarczy odwołanie się do podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia, bo choć dla obu tych przesłanek argumenty mogą być podobne, to Sąd Najwyższy w ramach przedsądu bada tylko wskazane w skardze okoliczności uzasadniające przyjęcie jej do rozpoznania, nie analizuje zaś podstaw kasacyjnych i ich uzasadnienia. Skarga kasacyjna powinna być tak zredagowana i skonstruowana, aby Sąd Najwyższy nie musiał poszukiwać w uzasadnieniu jej podstaw pozostałych elementów konstrukcyjnych skargi, ani tym bardziej się ich domyślać (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2016 r., I PK 59/16, LEX nr 2160130; z dnia 10 marca 2016 r., II CSK 10/16, LEX nr 2009500; z dnia 26 lutego 2016 r., V CSK 518/15, LEX nr 2015640; z dnia 24 września 2015 r., II PK 27/15, LEX nr 2019527). Skarga kasacyjna jest wszak szczególnym środkiem zaskarżenia, realizującym przede wszystkim interes publiczny, polegający na usuwaniu rozbieżności w orzecznictwie sądów powszechnych oraz na wspomaganiu rozwoju prawa, zatem uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania powinno koncentrować się na wykazaniu, iż takie okoliczności w sprawie zachodzą (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 października 2016 r., I PK 59/16, LEX nr 2160130; z dnia 10 marca 2016 r., II CSK 10/16, LEX nr 2009500; z dnia 26 lutego 2016 r., V CSK 518/15, LEX nr 2015640; z dnia 24 września 2015 r., II PK 27/15, LEX nr 2019527).

Na marginesie rozważań należy zauważyć, że niepotwierdzenie ubezpieczenia przez instytucję ubezpieczeń społecznych innego państwa, w którym świadczona jest sporna praca marginalna, wiąże polskie organy ubezpieczeń społecznych. Oznacza to, że organy rentowe i polskie sądy nie mogą kontestować decyzji słowackiej instytucji ubezpieczeniowej, która w trybie współdziałania obu zainteresowanych instytucji ubezpieczeń społecznych wskazała na ewidentnie marginalny rozmiar pracy świadczonej na terenie Słowacji przez skarżącego obywatela polskiego w kontekście niepodlegania słowackiemu ubezpieczeniu społecznemu (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2017 r., II UK

248/16, LEX nr 2306376; z dnia 10 maja 2017 r., I UK 456/16, LEX nr 2352167; z dnia 11 września 2014 r., II UK 587/13, OSNP 2016 nr 1, poz. 13). Uzgodnione niepotwierdzenie ubezpieczenia ze względu na miejsce wykonywania marginalnego zatrudnienia było wystarczające dla wydania decyzji o podleganiu przez skarżącego polskim ubezpieczeniom społecznym, gdyż polskie sądy nie mogą zmienić decyzji słowackiej instytucji ubezpieczeniowej, która wskazała na marginalny charakter pracy świadczonej na jej terenie przez polskiego przedsiębiorcę (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 4 kwietnia 2017 r., II UK 248/16; z dnia 10 maja 2017 r., I UK 456/16, LEX nr 2352167).

W sprawie nie doszło również do nieważności postępowania. Stosownie do art. 477¹¹ § 2 k.p.c. zainteresowanym jest podmiot, którego praw i obowiązków bezpośrednio dotyczyć może wynik toczącej się sprawy. Tymczasem w sprawie przedmiotem postępowania była ocena decyzji stwierdzającej, że wobec ubezpieczonego z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej w Polsce ma zastosowanie ustawodawstwo polskie. W utrwalonym już orzecznictwie przyjmuje się, że zagraniczny pracodawca ubezpieczonego nie jest zainteresowanym w sprawie z odwołania ubezpieczonego przeciwko organowi rentowemu o ustalenie właściwego ustawodawstwa dlatego, że wynik takiej sprawy nie dotyczy bezpośrednio praw i obowiązków zagranicznego pracodawcy (por. wyroki: z dnia 14 lipca 2016 r., II UK 297/15, LEX nr 2120892; z dnia 25 listopada 2016 r., I UK 370/15, LEX nr 2166375 oraz postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 27 września 2016 r., I UZ 14/16, LEX nr 2153430; z dnia 6 września 2016 r., I UZ 13/16, LEX nr 2139243 oraz z dnia 21 listopada 2016 r., II UK 735/15 i II UK 734/15, niepublikowane). Jako że Sąd Apelacyjny nie miał obowiązku wezwania do udziału w postępowaniu pracodawcy zatrudniającego ubezpieczonego za granicą, to zarzut naruszenia art. 477¹¹ § 2 w związku z art. 379 pkt 5 k.p.c. jest nieuprawniony.

Z uwagi na powyższe, Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. orzekł jak w sentencji.